

er ikke nyt. Siden 1960'erne har EF-Domstolen truffet afgørelser, der fortsat har udvidet EU's kompetenceområde. Blandt de mange afgørelser kan nævnes et par til illustration. EF-Domstolen har slået fast, at sociale rettigheder kan opnås uden videre tilknytning til medlemslandene, hvilket blev slået fast i sagen C224/98 D'Hoop, hvor EF-Domstolen udtaler, at netop EU-borgerskabet tilsigter at udgøre borgernes grundlæggende – af EU-retten afledte – personlige adkomst til inden for traktatens anvendelsesområde, men uanset deres nationalitet, at nyde samme rettigheder som alle andre personer i samme situation. Det centrale er »uanset deres nationalitet«, hvilket i sagerne C209/03 Dany Bidar og C184/99 Grzelczyk blev konkretiseret ved at tillægge studerende sociale rettigheder i lande, hvor de ikke oppebar statsborgerskab.

Som bekendt er EU's lovgivning ofte komplicerede politiske kompromisser med mange ømme punkter. Der bliver ofte filet og klippet i teksten, før et flertal af landene kan stemme for, fordi den politiske, kulturelle og økonomiske virkelighed i EU's 27 medlemslande er så markant forskellig. Følgelig er vanskelighederne ved at lave fælles lovgivning stadig større og kræver stadig mere delikate formuleringer. Denne politiske realitet burde føre til en tilbagelænet fortolkningsstil hos EF-Domstolen, hvor man i respekt for landenes forskelligheder og de mange svære kompromisser accepterede og anerkendte de delikate politiske hensyn, som ofte ligger bag de kompromisprægede formuleringer i EU's direktiver og forordninger. Men i stedet for en tilbageholdende fortolkningsstil har EF-Domstolen valgt en konfronterende, ekspansiv form, der tromler retsafgørelser igennem som en elefant i en porcelænsbutik, og med sådanne markante afgørelser omgøres de politiske kompromisser, som medlemslandene har måttet indgå for at nå et resultat.

EF-Domstolens aktivisme er i virkeligheden højt spil. For den forventelige konsekvens ved en sådan stil burde naturligvis være, at medlemslandene så blev mere tilbageholdende over for at lave løse formuleringer, der åbner for vid domstolsfortolkning. Det interessante er blot, at medlemslandene kun i sjældne tilfælde har kritiseret Domstolens aktivisme. Den tidligere østrigske kansler, Schüssel, og få andre har gjort det. Ellers synes der at være en stiltiende accept blandt EU's ledere af, at man under påberåbelse

af ret og orden med blå øjne accepterer at lade de politiske kompromisser tromle ned af den hellige integrationshensigt, som EF-Domstolen synes at varetage. Det er næppe en tilfældighed, at Domstolen i mange af sine tidligere afgørelser som begrundelse for den udvidende fortolkningsstil henviser til hensigtserklæringen om »en stadig snævrere union.«

En anden og mere fordækt side af sagen er naturligvis også, at en stor del af EU's statsledere har langt mere vidtgående visioner for EU, end de af frygt for befolkningernes reaktion tør ytre højt. Derfor giver det god taktisk mening efter forhandlingerne om et konkret direktiv at kunne prise de nationale fingeraftryk over for befolkningen, vel vidende, at EF-Domstolen alligevel ved en senere lejlighed får sløffet de dele af direktiverne, som holdt igen på integrationen og holdt befolkningen i ro. Eksemplerne er næsten utallige. Men særlig i spørgsmålet om opholdstilladelse har EF-Domstolen spillet en afgørende rolle. I sagen C-456/02 Trojani fik en EU-borger alene i kraft af unionsborgerskabet opholdsret i alle medlemslande – uanset om vedkommende kunne anses som arbejdstager eller ej, hvilket er en klart mere vidtgående fortolkning af arbejdstageres fri bevægelighed, end det nogensinde har været tilsigtet politisk. Og tilsvarende udgør sagen C-200/02 Cathrine Zhu en landvinding for europæisk integration, idet Domstolen her indrømmede kinesiske forældre opholdstilladelse i EU, fordi deres barn, Cathrine Zhu, blev født i Irland og dermed i kraft af det irske territorialprincip fik irsk statsborgerskab. Der er derfor – særlig når det kommer til spørgsmål om sociale rettigheder og opholdsbetingelser – grund til at holde et vågent øje med EF-Domstolen. Det gælder ikke mindst nu, hvor charteret bliver juridisk bindende.

Naturligvis må det i et retssamfund være domstolene, der ud fra en konkret vurdering træffer afgørelse om, hvad der er den retfærdige konklusion på livets mange stridigheder. Om det gælder ægteskabsrettens ofte bitre opgør mellem fraskilte ægtefolk, den mistænkte betydning om uskyld eller erstatningsrettens vurdering af en handlings culpøse karakter eller adækvate konsekvens, er det altid domstolenes opgave at analysere de fremlagte argumenter og konkludere, hvad det retfærdige svar i den konkrete sag må være. Det er domstolene – fra Menneskerettighedsdomstolen til vore nationale domstole – der